

GEOGRAPHIC MAGAZINE

KOKTEJL

212 stran

KAVKAZ –
HORY VĚČNOSTI 104

VELIKÁNI
TROPICKÉ AFRIKY 140

ZNAMENÍ VLKA 32

MALÁ PAŘIŽ ÍRÁNU 118

LIDOJEDI V EVROPĚ 82

ŠIMPÁNZI Z KONGA –
ZROZENI KE SVOBODĚ 162

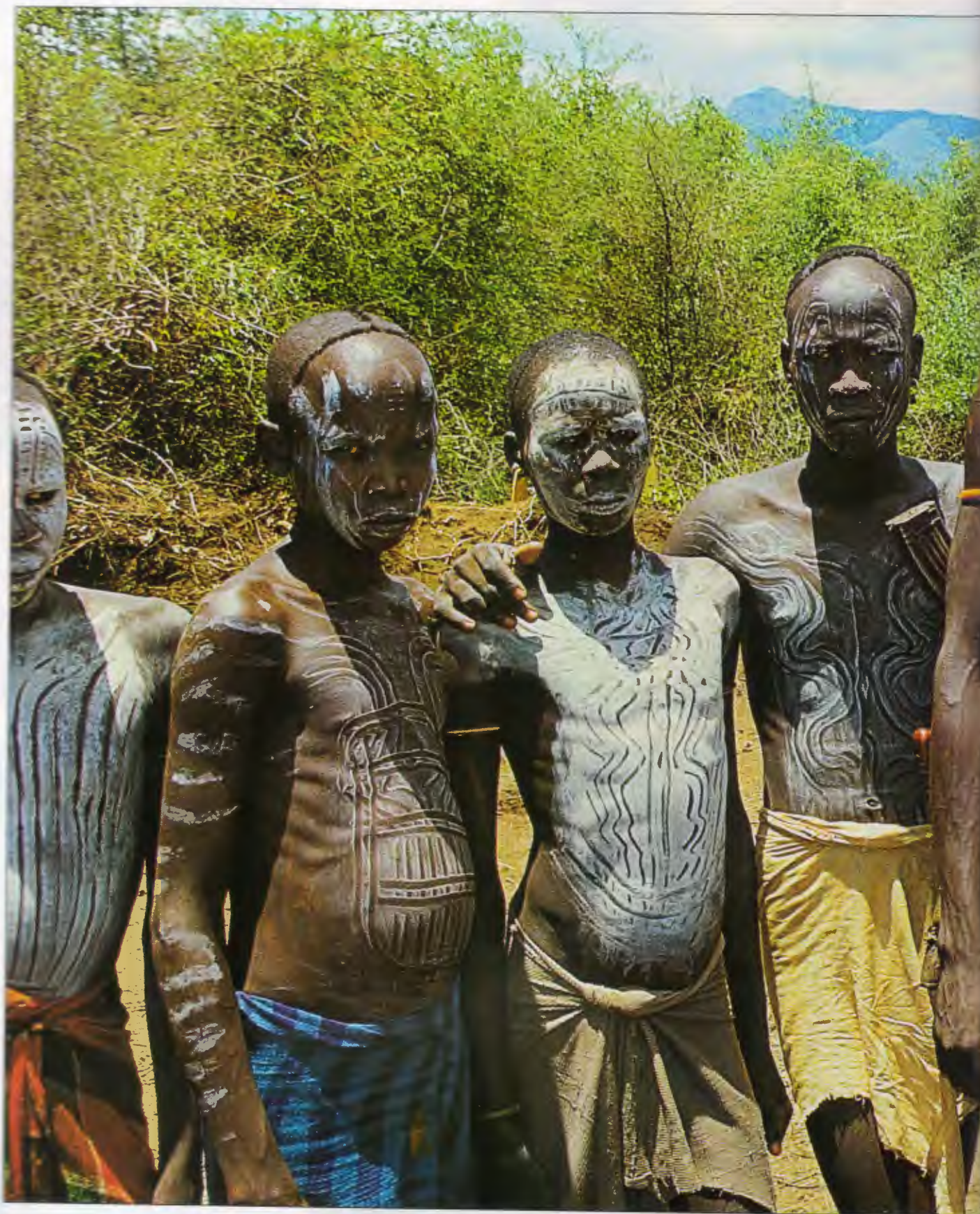
ARMĚNIE – STÍNOHRA
POD ARARATEM 62

KMEN SURMA

PERLA AFRIKY

9 771210 435005

NAPSAL A VYFOTOGRAFOVAL
PETR JAHODA

JAKO L

OVNÁ ZVĚŘ

Jak jsem se včera snažil vesničky najít, tak se jim dnes vyhýbám. Jak jsem je včera nemohl najít, tak se jim dnes nemohu vyhnout. Jdu mimo cesty, alespoň kde to jde. Plán Jihu jsem vzdal. I mí přepadači to neviděli dobře. Je to kousek na území divoce žijících Bume a ti mě prý zastřelí určitě. Zastavuji jen ve vesnicích, kde mě spatřili, přece jen – nejsem na útěku. Další samopalník mě dohonil a chce zaplatit. Chytá mě za batoh a nechce mě nechat jít. Vyhrožuji mu holí, schyluje se ke konfrontaci. Lehkovážně riskuji s jeho samopalem. Domnívám se, že nemá náboje. Asi ne. Nakonec mě stejně dostal. Bere asi tříkilový kámen a vyhrožuje, že hodí. Včera už po mně házeli kameny dva kluci za to, že jsem jim nic nedal. Za rozbitou hlavu mi to nestojí. Čert vem principy. Nedávat se lehce řekne, ale hůř udělá. Vzpomínám na filmy o severoamerických indiánech a vžívám se poprvé v životě docela reálně do pocitů osadníků v prérii.

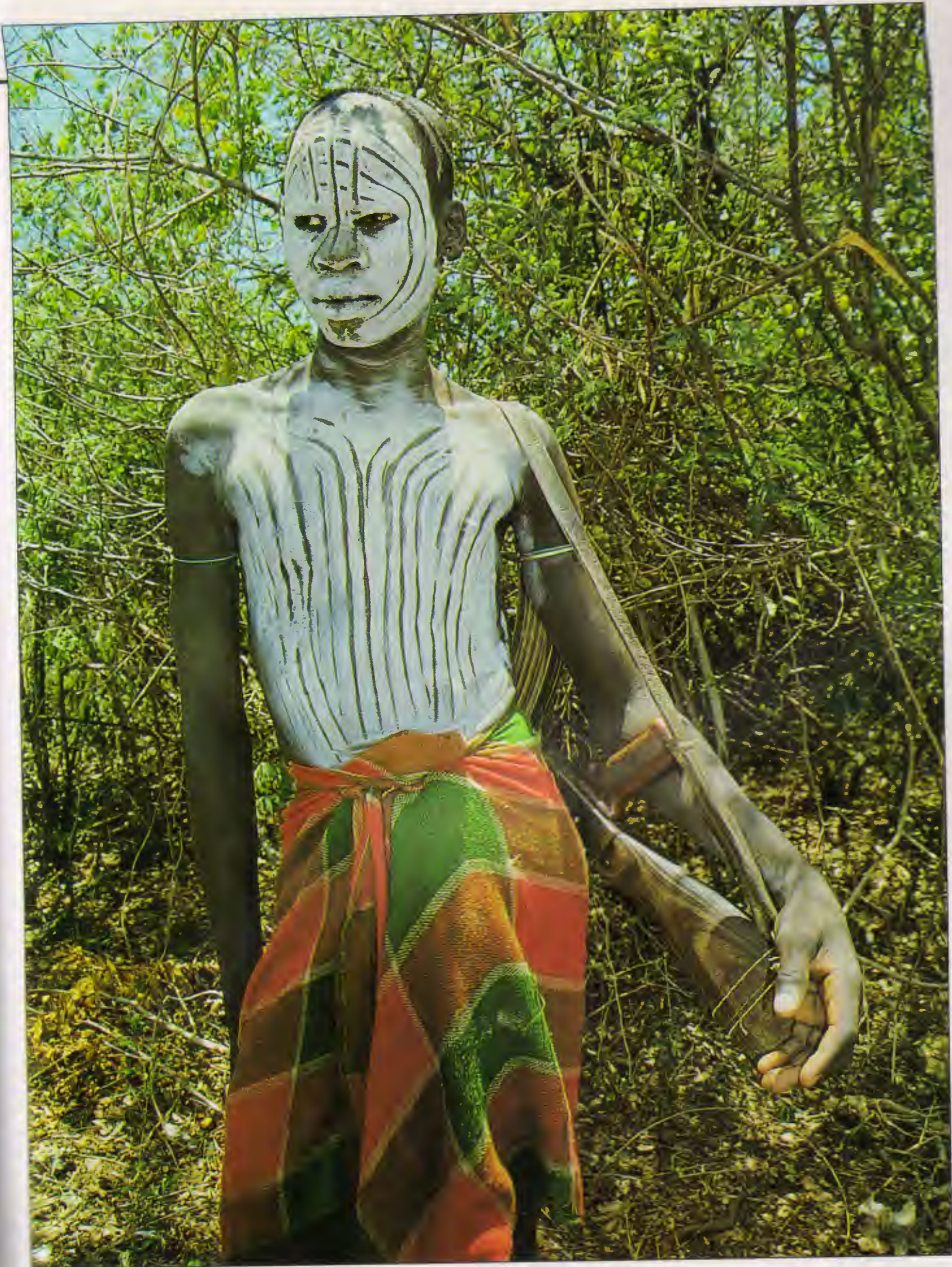
CESTA DO VĚČNĚ ZELENÉ ZEMĚ

Informace o kmeni Surma se i v Etiopii získávají velmi těžko. Většinou jsou kusé a často protichůdné. Jediné, na čem se všichni shodují, je fakt, že příslušníci kmene Surma jsou velmi nebezpeční, nevypočitatelní a mají samopaly. Sice chodí nazí, ale mají samopaly. Nebyla nouze ani o historiky, jež končily turisty okradenými o vše, co měli, dokonce i o turistech, kteří se vraceli doslova nazí. Protože už jsem měl podobné zkušenosti s obdobně divokým kmenem Mursi (magazín KOKTEJL č. 10/1998), tak bylo těžké stanovit hranici toho, kde končí pravda a kde už začíná legenda. To byl také důvod, proč jsem se rozhodl cestovat tentokrát raději sám.

Na rozsáhlé území obývané kmenem Surma se dlouhá léta nedalo dostat. Pouze na zvláštní povolení. Žijí ještě dál za řekou Omo, blíže k súdánské hranici • blízkosti NP Omo, v oblasti, která

MUŽI KMENE SURMA
CHODÍ NAZÍ.

ASI TŘINÁCTILETÝ CHLAPEC PŘÍBUZNÉHO KMENE MURSI. SAMOPALY JSOU ZDE NATOLIK ROZŠÍŘENÉ, ŽE JE NOSÍ OBČAS I DĚTI.

**ŽENA KMENE MURSI S TYPICKOU OZDOBOU –
TERAKOTOVÝM TALÍRKEM.**

DĚTI I DOSPĚLÍ KMENE SURMA SPÍ NA ZEMI NA PODLOŽKÁCH Z HRUBĚ VYDĚLANÉ HOVĚZÍ KŮŽE, NA KTERÉ NECHÁVAJÍ SRST.

byla donedávna zpřístupněna pouze mezinárodním archeologickým a paleontologickým expedicím. Ještě nedávno se sem dalo dostat pouze malým letadlem a pak několikadenním pěším pochodem. Přesto, že už je dokončena cesta pro terénní vozidla, musel jsem letět. Kvůli deštům je údajně cesta na delší dobu nesjízdná. Avšak ani let není jistý. Bude-li dále pršet, přestane být rozmoklá travnatá letištní plocha provozuschopná. To by mohlo ohrozit cestu tam, případně dokonce znemožnit na určitou dobu návrat. Rozhoduji se to risknout. O závažnosti problému mě ujišťuje i skutečnost, že ještě po startu pilot neví, jestli bude moci přistát. Letenku mi proto vypisuje až těsně před cílem.

Těžké bouřkové mraky se povalují těsně nad horami. Pilot se rozhodl letět pod nimi. Máme možnost pozorovat krajinu při letu v malé výšce. Jde o horskou oblast v pásmu deštných lesů. Etiopané ji nazývají věčně zelená země. Jsou to překrásné strmé, rozeklané a skutečně věčně zelené hory s ostrými hřbety. Celá oblast je nesmírně rozlehlá a hory ji rozdělují na několik nedozírných širokých údolí. Úbočí hor se pozvolna zvedá až do strmého hřebene, mnohdy s kolmými stěnami skal. V pozvolné části úbočí jsou menší kopečky, údolíčka a pastviny. Všude rostou stromy, tvarem koruny podobné jabloním. Vypadají jako vysázený sad. Při přelétávání hřebenů jsme sotva padesát až sto metrů nad terénem. Často měníme směr letu až o sto stupňů. Asi se vyhýbáme nejhorším mrakům. Docela nás to vytěpalo. Na přistání jdeme pěkně zoztra, ze zatáčky a ještě „po nose“. Pilot je opravdu mistr. Dvakrát třikrát si poskočíme a jsme tady. Odtud do oblastí kmene Surma by to mělo být dva až tři dny cesty, buď pěšky, nebo na koních, což ovšem nelogicky trvá déle. Kůň neprojde tam, kde člověk přežije. Nechám se přesvědčit na cestu pěšky.

Moje první cesta vedla k Johnu Haspelsovi, Američanovi, který ke kmeni Surma přišel jako první misionář teprve před sedmi lety. Do Afriky přijel se svý-

NEJVÝZNAMNĚJŠÍMI SLOŽKAMI POTRAVY KMENE SURMA JSOU SORGAM A MLÉKO. TO PIJÍ SAMOTNĚ NEBO SMÍCHANÉ S KRAVSKOU KRVÍ A NOSÍ HO V NÁDOBÁCH Z TERAKOTOVÉ HLÍNY NEBO Z VYDLABANÝCH PLODŮ LAHVOVNÍKU.

mi rodiči, když byl ještě malý. Je stejně jako jeho otec misionář, protestant. Žije tu se svou ženou a má se dobře. Hlídá ho několik bojovníků kmene Surma se samopaly. Nepustili nás k němu hned, protože mistr John právě spal po obědě. Na dvoře „fary“ stojí nablýskaná Toyota a terénní motocykl. Johnovi je něco přes padesát let, je veselý a vypadá spokojeně. Misionářský život mu vyhovuje. O kmeni Surma toho mnoho neví. Mistr John tu není proto, aby poznal zanikající pohanskou kulturu kmene Surma, ale aby je přivedl na správnou víru, naučil je pracovat, pěstovat kukuřici, nosit šaty... Učí i sám sebe. Jen malý příklad. Platí Surmy za donesené mravenčí královny. Termiti staví své hrady na polích s kukuřicí, a tak jim ničí úrodu. Brzy však přišel na to, že Surmové bojí termitiště v širokém okolí, jen aby dostali zapláceno za královnu. Každá mince má dvě strany.

AŽ NA OSTŘÍ NOŽE

Zase ta rajská zahrada, sad, skalní stěna, jeskyně. Vyšlápl jsem si k ní, je to jen skalní rozsedlina. Pak na vrchol hřebenu. Nádherný výhled. Jsou zde jedlé houby, poletují tu desítky pestrobarevných motýlů a zoborožců. Žijí zde černé guarézy, rostou krásné salámovníky s jedovatými plody a vše dokreslují libé zvuky pískal nahých pasáček dobytka. Tato kombinace hor, stromů a zvuků ve mně vyvolávala dojem rajské zahrady, kterou však stráží stovky malých dáblíků a „mistr kalašnikov“. Naplánoval jsem si cestu za hřeben, dál na jih. Mohu tu zůstat ještě dvě až tři noci. Dostanu se tak dosti daleko. Vracím se dolů a jdu navštívit ještě jednu vesničku, kterou jsem minul. Fakt se špatně hledají. Je to jen kousek.

A tady jsem byl doslova uloven. K té vesnici jsem nikdy nedošel. Jeden Surma mi nadbíhal, aby mě pozdravil. Další dva přicházeli. Jeden měl hůl, druhý sekeru a třetí samopal. Ještě stále jsem si neuvědomoval, o co jde, ale i kdyby, nic by se

ČLENOVÉ KMENE SURMA SE VYZNAČUJÍ TÍM, ŽE MAJÍ ZNATELNĚ MENŠÍ HLAVY A MENŠÍ OČI, NEŽ BÝVÁ OBVYKLÉ. MUŽI, DĚTI I MLADÉ ŽENY SI HOLÍ HLAVY TĚMĚŘ DOHOLA.

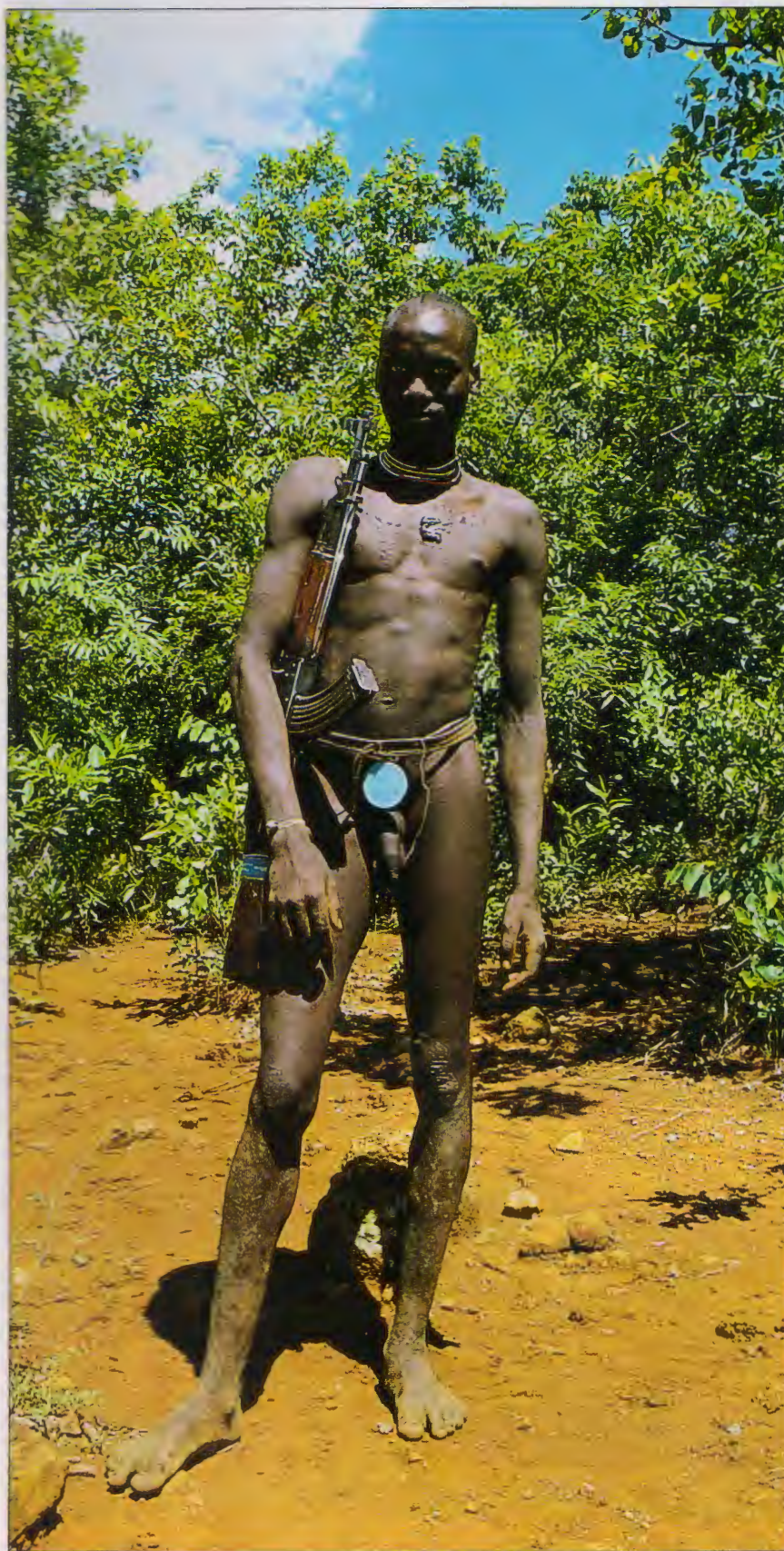
tím nezměnilo. Pozdravil jsem je. Samopalník okamžitě hodil na zem svůj přehoz, abych si sedl, a zůstal tu stát nahý. A to už mi to došlo. Hledal, za co bych mu mohl zaplatit. A to už jsem věděl, že zaplatím. Lhostejno za co, ale zaplatím. Hledali záminku. A když ji nenajdou, tak si ji vymyslí. Přesto jsem zkusil odejít. Vysvětlili mi, že bez zaplacení to nepůjde. Nerespektoval jsem to, a tak došlo k fyzickému zadržení a vzápětí na přehlídku jejich zbraní. To už byla jasná výhrůžka, nicméně jsem se po dalších asi deseti minutách vyjednávání pokusil ještě jednou o odchod. Scéna se zadržením se opakovala, jen byla trošku nervóznější a agresivnější. Pochopil jsem, že tudy cesta nevede, a tak jsem chtěl nechtěl musel přistoupit na vyjednávání o ceně. Dal jsem samopalníkovi jako projev dobré vůle jeden birra (1 ETB = přibližně 5 Kč). Samopalník odmítl. Dva pro každého po dalších deseti minutách taky nebylo dost. Dalších neuvěřitelně dlouhých dvacet minut. Zkousím přidat deset, to už je šestnáct. Bere si je samopalník, „vypadá“, že je spokojen. To je první dobré znamení. Ale nestačí to. Další dva chtějí také svoje, samopalník se přidává. Vidím, že situace začíná být bezvýchodná. To je to, o čem jsem zatím jen slyšel. Nic nebude stačit. Nic nebude dost. Žádná cena nebude dobrá. Nakonec si vezmou vše. Budu rád, když odejdu v trenkách. Mám u sebe naštestí jen asi 600 ETB a 80 USD, ale vybavení asi za dvacet tisíc. Drahá zkušenost. Po dalších třiceti minutách zkouším přidat ještě deset – obracím kapsu, demonstruji, že víc už nemám. Ale moje vesta a kalhoty mají spoustu kapes. Nedostal jsem je. Další bojovník si vzal své. Zbývá už jen jeden. Chce ještě čtyři ETB, aby měl taky deset, a pak že mohu jít. Vím, že to není pravda. Ale čas hraje proti mně. Pokud přijdou další, tak je to vážně bez šance. Všichni budou chtít stejně. Všichni budou chtít hodně. Dalších třicet minut. Čas neúprosně běží. Rozhoduji se to zkusit a ukázat jim, že mám další kapsu s penězi. Bude to chyba? Byla. Omylem

CHÝŠE ZE DŘEVA A Z TRÁVY JSOU NÍZKÉ A ÚČELNÉ, UPROSTŘED JE OHNIŠTĚ A NAHOŘE JAKÁSI PŮDA, SLOUŽÍCÍ JAKO SKLADIŠTĚ. STŘECHY MAJÍ SLAMĚNÉ.

MUŽI KMENŮ SURMA I MURSI SI ZDOBÍ CELÉ – ZPRAVIDLA NAHÉ – TĚLO
BÍLOU HLINKOU. ZDÁLKY PAK VYPADAJÍ, JAKO BY BYLI OBLEČENÍ.

OŠTĚPY SE UŽ U KMENE SURMA PŘILÍŠ NENOSÍ.

jsem vytáhl pět ETB. Samozřejmě to nestačí. Jeden dostal o jeden birr více, a tak to chtějí všichni. No co, zkusil jsem to. Ani v této kapse nemám mnoho peněz a zatím si je držím stále od těla, zatím si nikdo nedovolil na moje kapsy sáhnout. Zkoušeli to, ale zatím si dali říct, ještě si to nechali zakázat. To by se mohlo rychle změnit. Rozhoduji se riskovat. Půjdu až na ostří nože. Už jednou jsem jim demonstroval, že se samopalu nebojím, tak ho položili na zem. S notnou dávkou asertivity hraji skoro hysterii. Ukazuji na samopal a chci, aby mě tedy zastřelili, že více peněz nemám. Ujišťují mě, že mě nezastřelí, ale musím připlatit. Mohla by to být správná cesta. Rozčiluji se víc a trvám na svém zastřelení. Dva mě začínají uklidňovat. Odháním je a chci zastřelit. Věřím tomu, že mám situaci stále pod kontrolou a že bych svoji popravu stihl včas zastavit. Stalo se neuvěřitelné, propouští mě!!! Ale ještě nemám vyhráno. Odcházím. Nepustili se za mnou, ale do Kibishe to mám nejkratší cestou nejméně čtyři až šest hodin cesty...

Jak jsem se včera snažil vesničky najít, tak se jim dnes vyhýbám. Jak jsem je včera nemohl najít, tak se jim dnes nemohu vyhnout. Jdu mimo cesty, alespoň kde to jde. Plán Jihu jsem vzdal. I mí přepadači to neviděli dobře. Je to kousek na území divoce žijících Bume a ti mě prý zastřelí určitě. Zastavuji jen ve vesnicích, kde mě spatřili, přeče jen – nejsem na útěku. V první kupuji kyšku – výbornou. Cestou mám ještě jeden vážnější konflikt. Další samopalník mě dohonil a chce zaplatit. Chytá mě za batoh a nechce mě nechat jít. Vyhrožuji mu holí, schyluje se ke konfrontaci. Lehkovážně riskuji s jeho samopalem. Domnívám se, že nemá náboje. Asi ne. Nakonec mě stejně dostal. Čert vem principy. Nedávat se lehce řekne, ale hůř udělá. Spokojil se neuvěřitelně jen s dvěma birry, o které si sám řekl. Pak mě ulovil ještě jeden, ale ten si vzal jen jeden birr a ještě k tomu to bylo jakoby za fotku. Mířím do Kibishe jako do pevnosti.

KMENY SURMA

Surmové mají podobnou řeč, tradice i zvyky jako již známý kmen Mursi. Jejich nejvýraznějším znakem odlišujícím je od všech jiných afrických kmenů jsou „talířky“ ve rtech. Ženy kmene Surma si v době, kdy jsou připraveny na vdávání (13–16 let), rozříznou spodní ret a začnou si jej vyťahovat, aby se jim tam vešel co největší talířek, stejně jako ta dělají ženy kmene Mursi. Čím je talířek větší, tím je žena hezčí. Aby talířek správně držel, musí si žena vytrhnout dva spodní přední zuby. Talířky jsou keramické, vyrobené z terakotové hlíny, barvy hnědé, černé, glazurované nebo malované. Mohou být někdy i na přední straně rovné a hranaté, používají se i talířky s otvorem uprostřed. Po smrti manžela si žena ret uřízne úplně, aby se tak na znamení smutku už nemahla zdobit. Podobné talířky si ženy i muži vkládají do rozříznutých a řádně vytažených ušních lalůčků. Tyto „náušnice“ bývají většinou zdobeny buď kresbou, vrypy, nebo kombinací obojího. Do uší se vkládají i těžké plné náušnice zvonovitého tvaru.

Dalším výrazným znakem kmene Surma je malování celého těla bílou hlinkou. Muži tohoto kmene chodí velmi často zcela nazí. Někteří si malují celé tělo včetně penisu a šourku ornamenty z bílé hlínky podobným způsobem, jako to dělávají Mursiové. Z dálky pak vypadají, jako by byli oblečení.

Surma se vyznačují i tím, že mají znatelně menší hlavy a oči, než bývá obvyklé. Muži, děti i mladé dívky si holí hlavy téměř dohola a vyholují si na nich hezké ozdobné ornamenty. Děti, ale i muži někdy nosí na nohou rolničky, děti také na rukou.

Podle stáří a váženosti se dělí muži do čtyř skupin: *LUSI* jsou velmi malí a mladí chlapci, *TAGAJ* jsou mladíci a bojovníci, *ROR (Rori)* vážení muži a stařešinové a *HIRI* nejváženější starci kmene. Ženy se dělí pouze do tří skupin: *SEDDEJ* – malá děvčátka, *DOGOLI* – mladé ženy a *ROR* – vdané ženy, vážené ženy a stařeny. Muž prý může mít i několik žen, ale málokterý si to může dovolit. Za ženu musí muž zaplatit rodině. Platí se kravami, býva to i několik kusů.

Surmové jsou dnes pastevcí a zemědělci. Chovají krávy, ovce, kozy a včely. Pěstují kuřiči, sorgam a tabák. Ženy i muži kouří vodní dýmky vyrobené z plodu lahvovníku, vyřezané a vydlabané dřevěné trubice. Keramická násada je zhotovená z vypalované terakotové hlíny. Do ní se dá tabák a nahoru nutný kousek žhavého dřevěného uhlíku. Vodní dýmka je jedna z mála věcí, které nejsou ochotni prodat. Od bílého člověka už se totiž stihli něco naučit. Převzali od nás poněkud divný žebříček hodnot. Za těch několik málo let jsme je dokázali naučit, že peníze jsou to nejcenější, co mohou kdy v životě vlastnit. Pochopili to dokonale. Peněz si cení více než vlastního zdraví, než jídla pro své děti...

Nejvýznamnější složkou potravy Surmů jsou sorgam a mléko. Sorgam je druh obilniny, který na kameni rozemelou (rozdrťí), a uvaří jakýsi hrubý knedlík. Jako příloha se podává *kabidž*, něco mezi špenátem a kapustou. Je to docela dobré. Mléko se pije samotné nebo smíchané s kravskou krví, ji se jako kyška nebo tvaroh. Kravskou krev pijí Surmové i samotnou. Z původních potravin zbývá ještě med, který umějí nalézt v dutých kmenech stromů, semena polní trávy, jež Etiopané hanlivě nazývají „surma teff“ (teff je plodina, z níž se dělá etiopské národní jídlo – *injara*), v řeči Surmů se však tato tráva nazývá *keri*. Dříve nejedli ryby, protože je neznali, a ani vejce, protože by neměli kuřata. Jedli plody deštěného lesa a lovili zvěř.

Nádoby používají jako většina původních Afričanů buď vypalované z terakotové hlíny, nebo z vydlabaných plodů různých druhů lahvovníku. Chýše stavějí ze dřeva a trávy (slaměné střechy). Jsou nízké a účelné. Uprostřed je ohniště a nahoře jakási půda, sloužící coby skladiště. Spí na zemi na podložkách z hrubě vydlabané hovězí kůže, na které nechávají srst. Jako mnoho jiných kmenů rovníkové Afriky používají na sezení a v noci jako podložku pod hlavu malé nízké „židličky“. Děti si vyrábějí z bobulovitých plodů, které vydlabou, jakési pišťaly se čtyřmi tónovými a jedním dechovým otvorem. Dovedou na ně velmi hezky hrát. Ženy vyrábějí již zmíněné talířky do rtů a uší a také těžké hruškovité náušnice, jež se někdy nosí místo talířků.

Samopaly zatím u Surmů nejsou tolik rozšířené jako u dříve objevených kmenů. Zatímco u kmene Mursi mají samopaly občas i děti, u Surmů jsou spíše výjimkou. Mnoho mužů ještě stále nosí tradiční dlouhé hole, které slouží jak k opírání, tak i k nekravým soubojům.

DVACET ČTYŘI HODIN VE VĚZENÍ

Pár kilometrů pod sebou, skoro v údolí, vidím konečně Kibish, poslední baštu civilizace uprostřed divočiny, kde dál už není nic. Žádná cesta, žádný běloch, žádný státní úředník. Jen divocí domorodci. Mířím k „městu“ a veškeré napětí několika posledních hodin ze mě opadá. Těším se na dobré jídlo za pevnou cenu, na lidi, kterých se nebudu muset obávat. To ještě netuším, že budu po příchodu okamžitě zatčen. Jiný kraj jiný mrav.

Kibish je skutečně město naháčů. Poslední výspa civilizace a vládní moci, jako kdysi na Divokém západě. Speciální vojenská posádka a policejní stanice. Ozbrojená vládní posádka a jinak slamené chýše rodinných příslušníků. Místo, kde si vládní nařízení a vojenské rozkazy vykládá každý po svém. Tady je Kibish a do Addisu je odtud daleko. „Tohle není Addis, a tak to bude tak, jak říkám já, protože tady jsem zákon já,“ to je tu oblíbené řešení jakéhokoli problému. Kibish, to jsou vládní ozbrojenci a market, kde Surmové prodávají, co mohou – pivo, med, *sorgam*, kyšku, mléko, *kabidž*. Vojáci je tu drží hodně zkrátka. To je asi také důvod, proč by bělocha nezastřelili. Asi – jeden nikdy neví. Surmové jsou si zřejmě vědomi toho, že kdyby to udělali, vláda je vystřelí a vybombarduje všechny. Stejně jako kdysi Indiáni, i Surmové se stali nežádoucími ve své vlastní zemi.

Byl jsem zadržen a zpovídán, proč jsem přišel až dnes v poledne, když můj průvodce přišel před dvěma dny. Bylo zbytečné a nemoudré vykládat jim, že se bál jít se mnou dál k Surmům bez ozbrojeného doprovodu. Tvrdil jsem tedy, že jsem ho ztratil, a proto že jsem o něj měl strach, hledal jsem ho, až jsem zabloudil. Neprošlo to. Můj průvodce již na sebe a na mě stihl prásknout pravdu.

Byl jsem tedy nucen k zaplacení poplatku, na který nemají nárok, a za služby, které jsem nečerpal. Už v turistické

DÍVKY KMENE SURMA SI ROZŘÍZNOU SPODNÍ RET AŽ V DOBĚ, KDY JSOU PŘIPRAVENY NA VDÁVÁNÍ – TEDY MEZI TŘINÁCTÝM A ŠESTNÁCTÝM ROKEM. PAK SI DO RTU VLOŽÍ TALÍŘEK.

TERÉNNÍ
MOTOCYKL
MISIONÁŘE
JOHNA HASPELSE.
MISIONÁŘ MÁ KE
SVÉ OSOBNÍ
OCHRANĚ
STRÁŽCE
Z KMENE SURMA.

kanceláři v Addisu mi říkali, že mají informace o tom, že místní úřady tyto neoprávněné a nelegální platby od turistů vybírají. Žádali mě, abych je neplatil a informoval je o tom. Přeji si, aby se v jejich zemi turisté cítili bezpečně. A tak jsem si tedy, celkem nesmyslně, postavil hlavu. Měl jsem na to čas a neměl jsem v úmyslu platit si tu další den pobytu. Viděl jsem již více, než jsem doufal, že uvidím. Pro tuto expedici to bylo víc než dost. Nyní mi zbývala jen cesta na letiště a tam den čekání na letadlo, tak proč nečekat tady?

Strávil jsem příjemné odpoledne a následující dopoledne na dvoře policejní stanice před místním vězením pozorováním procházejících Surmů a nakupováním drobností od nich. Je to pravé vesnické vězení. Policejní stanice je z klacků a se slaměnou střechou. Z klacků je i vězení, jen jsou řidší, a tak tvoří dojem jakési mříže. Dveře se do vězeňské cely dávají jen na noc, přes den je vchod přepažen těmi samými dveřmi, jen položenými, aby se daly

překročit a nemusely se pokaždé otevírat. Na dvoře hlídá uniformovaný samopalník. Vězni mají na nohou zamčené řetězy, nebo řetězem přivázanou ocelovou kouli. Na noc jim řetězy svazují i ruce. Řetězy se zamykají visacími zámky.

Byl jsem sice vězeň, ale do vězení mě nepustili. Byli tam už nějací Surmové a k nim mě dát nechtěli. Ti však byli na noc propuštěni, a tak jsem chtěl jít do vězení, alespoň spát, bylo by to pohodlnější. Ale chtěli mi vzít batoh, což jsem nedovolil, a tak jsem musel stanovat na dvoře věznic. Večer jsem se se stráží příjemně opil *tačem*, mimochodem nejchutnějším a nejsilnějším, co jsem v Etiopii pil. Ráno mě po něm bolela hlava. Koupil jsem další kalabasu s bezkonkurenčně nejlepší kyškou. Od policie jsem jako vězeň za uplynulých dvacet čtyř hodin nedostal jídlo, a tak mě po reklamaci ve 13 hodin odvedli k soudu. Soudil mě Surma. Došlo na vybalení všech věcí a osobní prohlídku. Nechtěl jsem to dovolit, ale tady měl

pravdu tentokrát bezpochyby ostře nabítý kalašnikov. Poté co ho na mě policista rozčileně namířil a já uslyšel zvuk náboje zasouvaného do komory, posadil jsem se a odevzdal jejich vůli. Měl jsem, co jsem chtěl. Mohu jít bez placení, ale vše, co má něco společného s kulturou Surmů, tu nechám. Mám obavu o foťáky a filmy. Platím, co chtějí. Jinak to ani dopadnout nemohlo...

V podstatě se na Surmy nezlobím. Vysvětlovali mi to. Vždy chtěli zaplatit za něco. Za to, že chodím po jejich zemi a dívám se na jejich přírodu. Vysvětlovali, že jim tu vše patří – stromy, tráva, hory. Chtěli vlastně vstupné. V NP zaplatím třicet dolarů za den a ani nemrкну. Tady se tomu bráním jen proto, že to není nařízeno. Vlastně mají pravdu a chtějí jen to, co jim snad i právem patří. Jen jim to nikdo nechce dát.

A tak se tu turista bez doprovodu postupem času stal lovnou zvěří.

